

Werk sessie beleidsadviseurs gemeente Vught

Vanuit de kracht van erfgoed samenwerken aan actuele opgaven

Datum: 12 januari 2023

Integraal samenwerken vanuit erfgoed, hoe doe je dat? Op 12 januari 2023 werden beleidsadviseurs van de gemeente Vught uitgenodigd op het raadhuis Leeuwenstein om samen deze vraag te tackelen. Een diverse groep aan beleidsterreinen werd vertegenwoordigd door de aanwezige medewerkers van de gemeente. In de werksessie moesten de beleidsambtenaren een fictief projectvoorstel indienen voor de Erfgoed Deal, waarbij erfgoed een sturende rol speelt in een ruimtelijk vraagstuk. De diverse groep zorgde ervoor dat verschillende invalshoeken op ruimtelijke opgaven aan bod kwamen, wat resulteerde in creatieve oplossingen op ingewikkelde vraagstukken. Tijdens de werksessie werd specifiek gekeken naar de handvaten en kansen voor integrale samenwerkingsverbanden binnen de gemeente. De toekomstige erfgoedvisie wordt een interdisciplinair stuk met praktische handvaten, die in deze werksessie zijn verkend.

Erfgoed en aanraking met overige beleidsterreinen

Overall wordt geworsteld met het maken van keuzes. Er is in (ruimtelijke) projecten binnen de gemeente altijd sprake van een belangenweging. Het DNA van de plek wordt gezien als een *objectiefgegeven*, van waaruit je goed sturing kunt geven in het maken van keuzes! De bodem is het uitgangspunt – daar sta je op en daar bouw je op voort. Veel beleidsterreinen hebben al heel direct aanraking met erfgoed, en dus zouden handvaten voor een integrale samenwerking erg van pas komen. Voor recreatie en toerisme geldt dat erfgoed overall in terug komt, het is de content waar mensen voor/op komen recreëren. Op het gebied van energietransitie liggen de opgaven bij het selecteren van buitengebieden voor zonnenvelden en windturbines, wat impact heeft op het aanzicht van cultuurhistorische landschappen. Maar ook het ecologische maatregelen hebben direct invloed op het behoud van het bodemarchief, en kan mogelijk gevolgen hebben voor de archeologie in de bodem.

Werk sessie

In 3 groepen is er integraal gewerkt aan concrete projectvoorstellen. Er is nagedacht over de erfgoedkansen voor de gemeente Vught op het gebied van gelaagde zichtbaarheid van de (oorlogs)historie, de leefbaarheid van de N65 en omgeving en landgoederen als mozaïek. Het was mooi om te zien hoe het verhaal van de plek telkens

het startpunt was om plannen vorm te geven. Waardevolle lessen zijn uit deze workshop gehaald, voornamelijk dat erfgoed een inspirerende en sturende rol kan hebben bij ruimtelijke opgaves wanneer er in een vroeg stadium integraal wordt samengewerkt.

Conclusies

Er is al een hele inventarisatie van het erfgoed aanwezig maar nog geen waardering over de kwaliteit van het erfgoed en hoe dit breder ingezet kan worden. Het inzetten van een cultuurhistorische waardenkaart als instrument bij het maken van integrale afwegingen zou zeer behulpzaam kunnen zijn. Aan de voorkant moet nagedacht worden over doelgroepen en verschillende ambities: voor wie doe je het? Wil je meer toeristen? Een beter woonklimaat? Wat is de urgentie en wat kun je combineren?

In de werksessie hebben we gezien dat een goede samenwerking en het vroegtijdig bij elkaar aan tafel zitten enorm creatieve oplossingen levert voor complexe ruimtelijke opgaven. Bovendien versterkt *erfgoedinclusief* werken interne connecties. De uitdaging is hoe je deze werkwijze kunt gaan vertalen naar projecten en een uitvoeringsprogramma.

Op zoek naar erfgoedkansen in Vught

The
Missing
Link

a. Duurzaamheid -/ bescherming monumenten

- i. Situatie: **Besparingsopgave 49% reductie CO2-uitstoot.** Monumentale panden zijn energievreters. Mensen houden hun woningen niet meer warm omdat kosten te hoog zijn. Regionaal heerst een angst dat hierdoor deze woningen onbewoonbaar worden en eventueel vervallen. De beschermers van monumenten maakt het een uitdaging om panden te verduurzamen.
- ii. **Probleem:** Het is lastig om **monumenten te verduurzamen**, waardoor een druk ligt op de besparingsopgave én het belang voor het behoud van het erfgoed zelf.
- iii. **Uitdaging: In hoeverre moeten monumenten verduurzaamd (kunnen) worden zonder dat dit te veel afbreuk doet aan de monumentale waarde van panden?**
- iv. Aansluiting domeinen: Duurzaamheid, Erfgoed, RO
- v. Aansluiting erfgoedwaarden: historische panden en dorpskernen; behoud.

b. Energietransitie & gebiedsontwikkeling -/ bescherming landschappelijk erfgoed

- i. Situatie: De gemeenteraad moet vanaf eind 2023 **voorkeurslocaties aanwijzen met zon- en/of windinstallaties**. Ook moeten **nieuwe woonlocaties in het buitengebied** worden geselecteerd.
- ii. **Probleem:** Het is mogelijk dat deze installaties ruimte vereisen op plekken waar erfgoedwaarden aan gekoppeld zijn (denk aan cultuurlandschappelijk erfgoed).
- iii. **Uitdaging: Hoe kunnen de beleidsterreinen energietransitie, gebiedsontwikkeling en erfgoed samenwerken** om de meest gunstige locaties voor de zon- en/of windinstallaties en de toekomstige woning in het buitengebied te bepalen, waarbij de ambities van alle domeinen worden geborgd?
- iv. Aansluiting domeinen: Duurzaamheid, Erfgoed, RO; GO
- v. Aansluiting erfgoedwaarden: behoud; landschappelijk erfgoed.

c. Ruimtelijke ontwikkeling -/ bescherming erfgoed

- i. Situatie: "Voor de reconstructie van de N65 moeten 1136 bomen worden gekapt tussen Vught en Tilburg, waaronder een aantal 150-jaar oude zomereiken." **B nu zijn de plannen geschrapt, dus hoe kunnen we samen opnieuw aan tafel zitten?**
- ii. **Probleem:** De mobiliteitsambities van Vught drukken op de belangen van groen erfgoed.
- iii. **Uitdaging:** Hoe kan het erfgoed geborgd worden bij de reconstructie van de N65? Zijn er kansen om het erfgoed zelfs te versterken?
- iv. Aansluiting domeinen: RO, GO, Erfgoed.
- v. Aansluiting erfgoedwaarden: natuur; landschappelijk erfgoed; behoud.

d. Zichtbaarheid en beleefbaarheid erfgoed

- i. Situatie: Van de 9 Vughtse Lunetten zijn er nu nog 3 heel duidelijk zichtbaar in het landschap. Veel bewoners, met name jongere groepen, weten niet (veel) over de aanwezigheid van de Vughtse Lunetten, met name degene die minder herkenbaar zijn. Ten noorden van de gemeente loopt de Hollandse Dijk, hét sluitstuk van de Linie 1629. De gemeente wil onderzoeken of deze dijk opnieuw zichtbaar gemaakt kan worden.
- ii. **Probleemstelling:** De Vughtse Lunetten maken onderdeel uit van het programma Zuiderwaterlinie, maar er wordt niet veel gedaan om het erfgoed te promoten / zichtbaar te maken.
- iii. **Uitdaging:** Hoe maken we de Lunetten, de Hollandse Dijk en het legerkamp Willem II zichtbaar en **beleefbaar**? Hoe kunnen we aansluiten bij de projecten van de Zuiderwaterlinie?
- iv. **Aansluiting domeinen:** Educatie, GO, recreatie, toerisme, sport en cultuur, ecologie
- v. **Aansluiting erfgoedwaarden:** beleving; FARO; verbinding met je wortels; oorlog/strijd; gelaagdheid; verbinding.

Het gaat om een manier van denken en samenwerken, dat is de meerwaarde van de integrale aanpak. Het doel is eigenlijk het proces! Het hefboomeffect is meteen duidelijk en we signaleerden dat de toekomstige Erfgoedvisie en de toekomstige Omgevingsvisie goed met elkaar verweven moeten worden. Een mooie directe opbrengst van de sessie was de inspiratie die is opgedaan voor het opzetten van een mobiliteitsgroep voor de N65 in het kader van de omgevingsvisie. De middag leverde veel inspiratie op, en de beleidsmedewerkers hebben een eerste kennismaking gehad met het gezamenlijk opstellen van een projectvoorstel van de Erfgoed-deal.